

زاوین؛ حیات یک شهر

نوع این سد، بتنی وزنی می باشد که با هدف تامین آب کشاورزی، شرب و صنعتی در ۹۵ کیلومتری مشهد احداث شده است و با شهر کلات نیز حدود ۷۰ کیلومتر فاصله دارد؛ ۱۳۷۵ سال شروع ساخت و ۱۳۸۲ نیز زمان بهره برداری این سد بوده است. در بالادست این سد چشمه و آبشارهای منحصر به فرد و بکری وجود دارد که همواره علاقه مندان به محیط زیست را به خود جلب می کند؛ همچنین این چشمه محل تامین آب شهر زاوین با جمعیت حدود ۱۲ هزار نفری می باشد. هر چند سد زاوین با مساحت حوزه

۲۶ کیلومترمربع و آب قابل تنظیم ۳/۱۷ میلیون مترمکعبی در سال بر روی رودخانه زاوین ساخته شده اما همین سد کوچک حیات و زندگی به منطقه زاوین داده است. خوشبختانه برخلاف بسیاری از سدهای دیگر، این سد از لحاظ داشتن آب با حجم ۲/۷ میلیون متر مکعب مشکلی ندارد و علت آن هم اقلیم منطقه و کوچک بودن سد است. قرار بوده ۱۵ تن ماهی قزل آلا در سال تولید کند اما در حال حاضر تنها قفس های خالی دیده می شود که به گفته مدیر سد، به زودی پیمانکار آن ها را جمع خواهد کرد.

کارده؛ با تجربه خشک شدن

این سد از نوع بتنی دوقوسی و با هدف مهار سیلاب و تامین آب شرب مشهد و کشاورزی بر روی رودخانه کارده در ۴۵ کیلومتری شمال مشهد ساخته شده است، این رودخانه از ارتفاعات آل و شمالی مشهد سرچشمه می گیرد و به سد کارده می ریزد. رودخانه کارده در یکی از بهترین مناطق و تفرجگاه های خوش آب و هوای مشهد قرار دارد و مناظر کوهستانی منطقه بسیار چشم نواز است، البته برای رسیدن به این سد کمی سختی کشیدیم، چرا که هیچ گونه تابلو یا نشانی در مسیرهای منتهی به این منطقه نبود، در ورودی اولیه این سد نیز تابلوی شرکت آب منطقه ای و سد کارده قرار نداشت و تنها دست نوشته هایی بود که توجه رهگذران را جلب می کرد. این سد هم مطابق بسیاری از سدهای دیگر کشور، از سال ۷۸ سرریز نشده و متعاقب آن در سال ۸۵ به علت خشکسالی کاملاً خشک شد و در حال حاضر نیز کمتر از یک چهارم آب دارد.

از کارگری که در همان منطقه مشغول به کار است علت خشکی و زردی درختان مسیر منتهی به سد را جویا می شوم که می گوید علارغم وجود موتور پمپ که آب را تا ابتدای مسیر می آورد اما کسی نیست که به این درختان آب بدهد، تنها یک نفر از منابع طبیعی است که با یک موتور وظیفه حفاظت از چندین کیلومتر مربع منابع طبیعی اطراف سد را دارد، البته او هم با دغدغه و مسئولیت شخصی اش، با استفاده از معدود تراکتور و تانکرهای آبی که هست، گاهی به این درختان آب می رساند تا نمیرند.

شاید در نگاه اول مسئله تنها چندین درخت ساده باشد اما وقتی به موضوع با اهمیت مثل آبخیزداری و نقش احیای مراتع می رسیم، موضوعی حیاتی می شود. در ختکاری در دامنه کوه ها و تپه نه تنها باعث حفظ خاک می شود بلکه به تقویت سفره های زیرزمینی و افزایش میزان رطوبت خاک نیز کمک می کند.

با نگاهی به اطراف سد طرق و دامنه های آن تنها معدود درختانی را می بینیم که در حالت نزاری هستند، یکی از کارکنان اداره منابع طبیعی شهرستان طرقه و شاندیز که این منطقه در حوضه استحفاظی آن هاست می گوید، همین درختان را که می بینید را با تراکتور و تانکر آب می دهیم، در شرایطی که در دامنه کوه هر لحظه امکان وقوع حادثه برای تراکتور وجود دارد. با تداوم خشکسالی ها و پیش بینی دوره جدید سی ساله خشکسالی شاید شرایط آبی همین گونه بماند، لذا می طلبد که دستگاه های مختلف در زمینه حفاظت از آب و خاک همکاری بیشتری داشته باشند، حیفاست در کنار یک سد، کوزه گر از کوزه شکسته آب بخورد و درختان که جان دارند و به جان شیرین خوش اند، بخشکند.